

**ACADEMIA DE ȘTIINȚE
A MOLDOVEI
SECȚIA ȘTIINȚE ALE VIEȚII**

**Bd. Ștefan cel Mare 1
MD-2001, Chișinău, Republica Moldova
Tel/Fax: /373-22/ 27-24-53,
/373-22/ 27-07-57**

**E-mail: ssv.asm.md@gmail.com,
sectiamed@asm.md, ssagricola@rambler.ru**

**ACADEMY OF SCIENCES
OF MOLDOVA
SECTION LIFE SCIENCES**

**Stefan cel Mare Ave., 1
MD-2001 Chisinau, Republic of Moldova
Tel/Fax: /373-22/ 27-24-53,
/373-22/ 27-07-57**

**E-mail: ssv.academia@gmail.com,
sectiamed@asm.md, ssagricola@rambler.ru**

AVIZUL CONSULTATIV AL SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIEȚII A AȘM

asupra raportului științific al proiectului 23.70105.5107.04 ” Identificarea și valorificarea genitorilor valoroși de culturi agricole în crearea unei baze genetice autohtone de interes socio-economic”, din cadrul concursului ” Reziliența Republicii Moldova la situații de criză”,
director de proiect: Dr. hab. LUPAȘCU Galina, Prioritatea II. Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor, Universitatea de Stat din Moldova,
perfectat în baza audierii raportului și a concluziilor experților confidențiali

1. Atingerea scopului și obiectivelor, exprimate prin rezultatele obținute

Scopul preconizat pentru etapa de raportare a fost atins, iar rezultatele declarate corelează cu cele obținute. În urma studiului efectuat în cadrul derulării proiectului pentru identificarea genotipurilor valoroase la grâu comun, grâu durum, triticale, soia, tomate rezistente la factorii biotici și abiotici s-a stabilit că reacția plantelor la patogenii fungici se manifestă fenotipic, ceea ce se reflectă asupra capacității de transmitere ereditară și rolul factorului parental în caracterul de dominanță. Cercetarea genotipurilor la culturile nominalizate la acțiunea factorilor nefavorabili biotici și analiza detaliată a profilurilor de calitate și cantitate a recoltei au permis scoaterea în evidență a genotipurilor valoroase sub aspect atât genetic, cit și socio-economic.

2. Diseminarea rezultatelor obținute (numărul de publicații, brevete de invenție, participarea la conferințe și expoziții)

Rezultatele obținute au fost reflectate în 12 lucrări științifice, inclusiv 3 -in reviste recenzate în R. Moldova și România; comunicate la 5 conferințe; La nivel internațional a avut loc un schimb de material semincer de tomate pe baza acordului cu Stațiunea de Cercetare Dezvoltare pentru Legumicultură (Bacău), România.

3. Contribuția proiectului la soluționarea situației de criză și reziliența pe problema abordată

Ca rezultat, au fost depistate 4 surse de grâu rezistente la putrezirea rădăcinii; 7 forme de grâu cu rezistență complexă la bolile foliare; 3 hibrizi F2 de grâu comun, 2 hibrizi F1 de grâu durum și 2 populații de triticale cu productivitate înaltă a spicului. Cu sticlozitate înaltă a boabelor s-a evidențiat un hibrid de grâu durum și unul de triticale; Au fost evidențiate 3 forme de soia cu calitate și

productivitate înaltă. S-au depistat 14 soiuri și un hibrid de tomate cu rezistență la temperaturi înalte și 7 soiuri de tomate rezistente la temperaturi joase. Rezultatele au un potențial ridicat de implementare în contextul agriculturii durabile și pot oferi soluții practice pentru fermieri.

4. Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute

Genotipurile de grâu comun și tomate, create de cercetătorii prezentului proiect au fost implementate în realizarea a 2 teze de doctor în științe biologice. Se recomandă pentru implementare în programele de ameliorare și producere în calitate de surse de interes 14 genotipuri/combinații de grâu comun, 4 grâu durum, 6 triticales, 3 soia, 8 tomate..

5. Participarea tinerilor în proiect. Colaborarea la nivel internațional și național

În proiect participă 2 tineri sub 40 de ani, care ceea ce constituie 20%. În baza acordului Nr.21 din 22.10.2024, între Stațiunea de Cercetare Dezvoltare pentru Legumicultură Bacău (România) și IGFPP a fost efectuat schimbul de material genetic de tomate.

Punctajul mediu acordat: 28,8

Concluzii și recomandări:

Cercetarea se focusează pe identificarea și valorificarea genotipurilor grâu comun, grâu durum, triticales, soia, tomate pentru programele de ameliorare în condițiile vulnerabilității la factori abiotici nefavorabili și patogeni. Utilizând metodologia de cercetare specifică domeniului, cu inducerea și exploatarea variabilității genetice, analiza varianței, interacțiuni genotip x mediu, genotip x patogen, au fost stabilite profilurile fenotipice specifice ale caracterelor de creștere, componentetele genetice ale acestora la nivel de ereditabilitate și potențialul transgresiv al combinației genitorilor. Rezultatele au impact teoretic prin fundamentarea principiilor și metodologiei de cercetare, dar și aplicativ prin recomandările propuse, de a include în programe de ameliorare și producere a genotipurilor valoroase identificate. Valorificare acestor surse în continuare rămâne o sarcină pentru realizare.

Se propune calificativul general: Foarte bine

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Eva Gudumac

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc